

Kad rašytojas nenutoltų...

II dalis. Krėvės mokykla.

Rita Černiauskienė, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja ekspertė
Merkinės Vinco Krėvės gimnazija,
Alytaus Šv. Benedikto gimnazija
2022-11-03, Vilnius

Krėvės mokykla

- 5 – 10 klasėse padedame vaikui tapti asmeniu, išsiugdžiusiu tokias mokinio savybes, kaip:
 - empatija, atjauta, tolerancija, draugiškumas
 - bendruomeniškumas, pagarba vyresniam,
 - smalsumas, tyrinėjimo džiaugsmas,
 - atvirumas pasauliui,
 - mąstymo ir reflektavimo įgūdžiai.

Refleksija 6 kl. perskaičius „Galvažudį”

1. Kodėl kartais vaikai pasielgia žiauriai?
2. Kodėl suaugusieji juos linkę smerkti?
3. Kodėl svarbu mokėti vaikui atleisti jo kaltę?
4. Kaip tu vertini Miko poelgį? Kodėl?
5. Kaip jauteisi klasėje kartu su visais skaitydamas ir nagrinėdamas kūrinį? Kodėl?

5 kl. „Antanuko rytas“

Pačiame centre Antanuko meilės ženklų paženklinta senelė ir spragsinti ugnis, apšviečianti vaiko sąmonę, paverčianti senelę šventąja vaizduotės veikiamo anūko akyse. **Senelė – vaiko kosmoso demiurgė**, Dievulio atstovė, nes pasakoja anūkeliui apie Dievulio darbus, jo pagalbininkus ir tėvai šiame apsakyme tėra antriniame plane, tuo sudarydami lyg ir rėmus, „kuriuose klostosi pagal savo paties vidinius dėsnius senelės ir Antanuko pasaulis“ (Šilbajoris, 1992).

Pamokų pavadinimai

- „Pusryčiai su Antanuku/ Bobule“, popietinės „Pietūs su Antanuku/ Bobule“.
- 5-okus domina herojaus patirtys, vaizduotės galia ir smalsumas.
- Ir nuolat kirbėjo mintis, kodėl bobulė į visus klausimus atsako pasitelkdama pagalbą Dievulį?..

6 kl. „Bobulės vargai“

- Skaičiavo bobulės darbus nuo ryto iki vakaro. Tik iki pietų jų suskaičiavo 10.
- Vėliau dėmesį patraukė pašėlę vaikai, kurie žaidė, dūko, valgyt reikalavo ir net nukentėjo muštynėse.
- Buvo atrastos paralelės su šiandieninėmis mamomis.

Empatija, pagarba ir meilė

- Verta prisiminti savo vaikystės patirtis, mokytojo ir mokinių, aptarti santykį su gamta ir pan.
- „Krėvė parodė, kaip tai, kas senam žinoma, kas jo sąmonei atrodo svarbu, tad išlaikytina, perduodama mažam. Perduodama didžiausio palankumo, rūpesčio, meilės keliu. <...> **Meilė yra tiesiausias tiesos takas:** nuo vaikystės iki senatvės“ (V. Daujotytė).

6 kl. „Galvažudys“

- Kur riba tarp keiksmožodžio ir įžeidimo?
- Kokį poveikį vaikui daro suaugusiųjų nuomonė apie jį, kaip jis tampa sudiržusiu, nuolat aibes krečiančiu „ištvirkėliu“, „galvažudžiu“, „žmonių išgama“?
- Su šiuolaikiniais vaikais tik „susikalbėjęs gali tikėtis paveikti – žodžiu, pavyzdžiu perduoti vertybes, kurias manai esant amžinomis“ (mokytoja Regina Jasionienė).

7 kl. „Silkės“

- Gilinamasi į sąžinės graužaties temą ir susipažįstama su Merkinės žydų gyvenimu:
- 1-a pamoka analizei;
- 2-a ekskursija į Merkinės krašto muziejų.
- 3, 4-a – „Skaudi žydų istorija“ Merkinės miške.
- Mokomasi tolerancijos ir atvirumo pasauliui.

Merkinės žydų kapai

Merkinės holokausto aukų kapai

8 kl. „Milžinkapis“

Vstt.lt fotografija

Nemuno ir Merkio santaka

Pilies galimybė ant piliakalnio

8 kl. „Milžinkapis“

<https://www.youtube.com/watch?v=XkIG4jxDAYo>

Improvizacija pagal „Milžinkapj“

<https://www.youtube.com/watch?v=m2X2D77YOiw>

Muzikinė „Milžinkapio” inscenizacija Vinco Krėvės padavimo motyvais

https://www.youtube.com/watch?v=I_Pd8XcG-ac

Projektas

„Aš – Alytaus legendos kūrėjas“

Uždaviniai:

- 1) išsiaiškinti padavimo ir legendos žanrą, šių pasakojimų sąsajas su istorija ir geografija;
- 2) pasiskirstyti vaidmenimis (koordinatorius, legendos, padavimo užrašytojas, geografas, istorikas, fotografas, rašytojas, dailininkas, dizaineris) ir išsirinkti tris Alytaus miesto objektus (gamtos paminklą, reprezentacinį paminklą, istorinį pastatą), apie juos surinkti medžiagą;
- 3) aplankyti Alytaus kraštotyros muziejų ir išsiaiškinti, kaip renkama kraštotyrinė medžiaga;
- 4) pristatyti prieš klasę sukurtas pateiktis ir įvertinti draugų bei savo darbą įsivertinti;
- 5) parašyti projekto veiklos refleksiją.

Legendos ilustracija

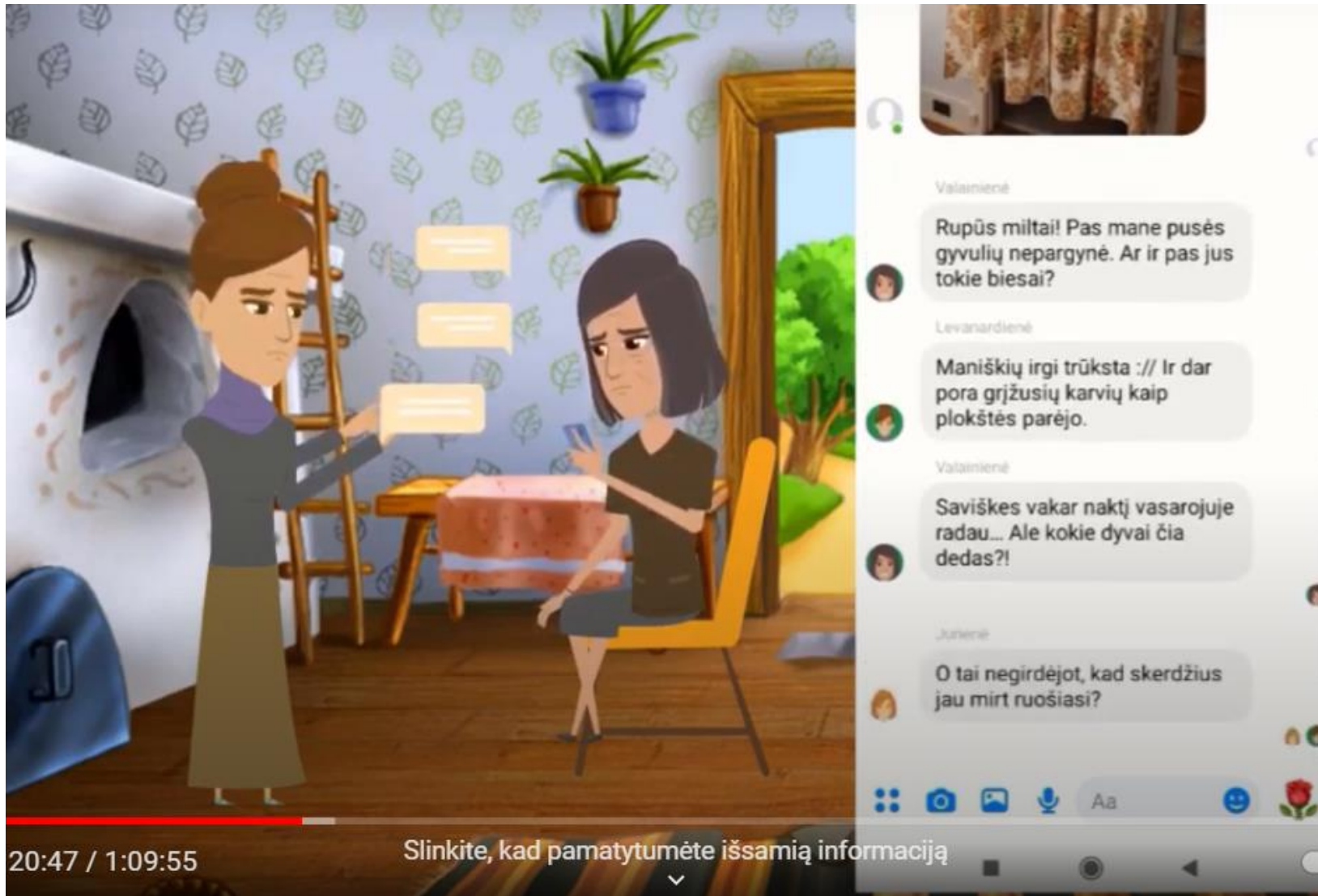
Ig kl. „Skerdžius“

- leškoma bendražmogiškos išminties, glūdinčios lietuvybėje.
- Intriguoja skerdžiaus, kaip kitokio žmogaus, seno melagio, mokančio pralinksminti paveikslu, kuriame savitai jungiasi „ir juokdario, ir kvailio, ir išminčiaus bruožai“ (Daujotytė, 1999, 216).

VINCO KRĖVĖS apsakymo „Skerdžius“ skaitymas

- Skaitom pasibraukdami pieštuku:
 - **nežinomus žodžius** (jų reikšmės paklausiamo tėvų, senelių...);
 - **dzūkavimus** (žodžiai, linksniai, tiriamoji nuosaka ir pan.);
 - **įdomesnius posakius, palyginimus, frazeologizmus, keiksmus;**
 - **veikėjų apibūdinimus:** skerdžiaus Lapino, jo žmonos, Grainio (epitetus, palyginimus ...);
 - vietas, kuriose akivaizdus **Lapino požiūris į savo likimą, religiją, gamtą, kaimynus, vaikus;**
 - vietas, kuriose išryškėja **žmonių tarpusavio santykiai, bendravimo būdas;**
 - vietas, kuriose ryškūs **veikėjų (ypač skerdžiaus Lapino) santykiai su gamta.**
- **N.d. baigti skaityti iki galo visa tai pasibraukiant.**
- **Knygos paraštėse pasižymėti, ką čia pasibraukėt, Siūlau pasižymėti :**
 - **+ ten, kur sutinkate su veikėjo požiūriu,**
 - **- ten, kur nesutinkate,**
 - **! ten, kur jus kas nors stebina,**
 - **? ten, kur neaišku, nesuprantate.**

V. Krėvės „Skerdžiaus“ analizė ir interpretacija, kurią 2021-04-30 atliko Vilniaus licėjaus Id kl. mokiniai

20:47 / 1:09:55

Slinkite, kad pamatytumėte išsamią informaciją

Valamienė
Rupūs miltai! Pas mane pusės gyvulių nepargynė. Ar ir pas jus tokie biesai?

Levanardienė
Maniškių irgi trūksta :// Ir dar pora grįžusių karvių kaip plokštės parėjo.

Valamienė
Saviškes vakar naktį vasarojuje radau... Ale kokie dyvai čia dedas?!

Junienė
O tai negirdėjot, kad skerdžius jau mirt ruošiasi?

Aa

<https://www.youtube.com/watch?v=IF3oWsr3FXM>

Laikraštis „Visžalė
Liepa“ leidžiamas
lytuje, kiekvieną
dieną. Kaina 5 kp.

VISŽALĖ LIEPA

**Skerdžiaus
Lapino istorija,
prisiminimai apie
jį**

Jonas Karvelis, dabartinis
gružlių kaimo klebonas,
prisimena Pagirių sodžiaus
skerdžių Lapiną. Klebonas,
pasakodamas savo vaikystės
prisiminimus laikraščio
redakcijai, sodžiaus
vyriausiąjį piemenį įvardina
kaip vieną įsimintiniausių
ada nors gyvenime sutiktų
asmenybių:

- Pripažinsiu, kad kol kas
neteko sutikti tokio guvaus,
priklausmo, nors ir be galo
priešeno, ištikimo senųjų laikų
pasaulėžiūrai žmogaus.

Klebonas pasakoja, kad visi
sodžiaus gyventojai visuomet
tebėjosi Lapino laime: nors
ir gyveno kukliai, sodžiaus
laime, dūminėje pirkaitėje be
piemenės, jis vis tiek buvo
labai laimingas.

- Dėdė Lapinas gyveno kartu
su sena Lapiniene ir abu buvo
labai patinkami linksmi, - pasakoja
klebonas. - Kai Lapiniene
pasimirė, skerdžius lyg

nesavas tapo: nebenorėjo būti
pirkioje, dirbti tuos pačius darbus,
norėjo kuo greičiau pasprukti į
gamtą, nebemokėjo juokauti. Po kiek
laiko skerdžius vėl vesti panorė:
jei tik būtų mokėjęs maldas, turbūt
būtų vedęs senmergę Juzių.

Klebono teigimu, dėdė Lapinas
nepaprastai mėgdavo juokauti ir
meluoti: suvedėdavo dažnai ne tik
vaikus, bet ir senus rimtus vyrus.
Mėgdavo primeluoti, apgauti,
pasijuokti iš žmonių naivumo ir
negebėjimo sutarti.

- Nors ir daugelis už tai jį
kvačučiu vadino, Lapinas vis
tiek elgėsi kaip sau panorėjęs,
- juokiasi klebonas.

J. Karvelis apibūdina
senąjį piemenį kaip
bendruomeni svarbų
pagalbininką. Pasak jo,
skerdžius kartu su
jaunuoliais ganydavo
gyvulius, kaimo moterims
skujinių, trūkažolių šaknų
parūpindavo, žiemą megzdavo
šliures, tinklus, todėl
kaimo bendruomenė jį
brangino.

Kita vertus, labiausiai
skerdžių mėgo vaikai, kurie
jį su noru pasitikdavo ir
išlydėdavo. Lapinas vaikus be
galo mylėjęs: jiems darydavo
švilpukų, vamzdelių, duodavo
botagu papliauškinti arba
ragan padumti, jiems
pasakodavo įvairias nebūtas
istorijas.

Klebonas prisimena, kaip Lapinas vaikams sekėdavo
įvairiausias pasakas, pripasakodavo visokių nebūtų
dalykų ir taip vaikus išgąsdindavo, kad jiems net
sodžių būdavo baisu grįžti.

- Turbūt bene labiausiai į atmintį įsirešęs
Lapino asmenybės bruožas - tikėjimas mistiniu
pasauliu ir kone pagoniška pasaulio samprata, -
aiškina klebonas. - Skerdžius visuomet tvirtino
esant miškinius, laumes, monus, Vaivą, o kunigas
jam nebuvo didis autoritetas. Tačiau miškai jam
buvo šventas reikalas: be galo pykdavo, jei mes
piemenys - užsimindavom apie miško kirtimą.

Gružlių klebonas taip pat atskleidžia, kad
vyriausiasis piemuo visada sakęs, kad tik jei girios
išliktų ir galėtų toliau ganyti, gyventi galėtų dar
šimtmetį. Jam miškas teikė ramybę ir prieglobstį.

Paklaustas, kiek skerdžiui jo mirties dieną
galėjo būti metų, J. Karvelis tik nusijuokia:

- Turbūt ir pats Lapinas nežinojęs. Dažnai
juokaudavo, kad šimtą metų pragyveno tikrai,
gal net ir daugiau. Miekas, kas sodžiuje
gyveno, jo jauno neprisiminė. Užtat pats
skerdžius buvo įsitikinęs, kad gyvens iki tol,
kol liepa, augusi kaimyno Grainio sode,
žaliuos: sakė, kad taip jam jaunystėje čigonė
ištūrusi.

Užsiminęs apie liepą, J. Karvelis pasakoja
apie liepos svarbą minėtam vyriausiajam
piemeniui:

- O ta liepa jam buvo be galo svarbi. Dėdė
Lapinas tikėjo, kad liepos žmogaus rankai
nevalia liesti, kad liepa - Dievo kūrinys ir
paukščių namai. Turbūt dėl to skerdžius nusilpo
ir sunegalavo, kai Grainis ją nukirto. Ir
staiga kupinas jėgų vyriškis mirė, kaip ką tik
nukirsta liepa.

Ilg kl. apsakymo „Žmoną pamokė“ analizė vykdant projektą „Skaitome Krėvę“

- „Neaiškūs žodžius“, „
- Dzūkavimus“,
- „Priežodžius, frazeologizmus, keiksmus“,
- „Veikėjų apibūdinimus“,
- „Veikėjų tarpusavio santykius“
- „Žydų gyvenimą Merkinėje“
- „Žmogaus ryšį su gamta“.

MERKINĖS SINAGOGŲ KOMPLEKSAS

ŽYDŲ DVIAŠINIO IR VISUOMENINIO GYVENIMO CENTRAS

LT

Šis kompleksas yra žydų gyvenimo ir visuomeninio gyvenimo centras. Jis apima sinagogas, mokyklas, kultūros namus ir kitas pastatus, kurie yra svarbūs žydų bendruomenės istorijai ir kultūrai. Komplexas yra vienas iš geriausiai išsaugotų žydų gyvenimo centrų Lietuvoje.

Banka Šv. Dant Blažkevičiaus memorialas

SINAGOGŲ PASTATAI

LT

Šis pastatas yra žydų sinagoga, kuri buvo pastatyta 1864 m. Ji yra viena iš seniausių ir geriausiai išsaugotų sinagogų Lietuvoje. Pastatas yra pastatytas iš raudonų plytų ir turi dvi aukštus. Šis pastatas yra vienas iš geriausiai išsaugotų žydų gyvenimo centrų Lietuvoje.

EN

This building is a Jewish synagogue, which was built in 1864. It is one of the oldest and best preserved synagogues in Lithuania. The building is made of red bricks and has two floors. This building is one of the best preserved Jewish life centers in Lithuania.

LT

Šis pastatas yra žydų sinagoga, kuri buvo pastatyta 1864 m. Ji yra viena iš seniausių ir geriausiai išsaugotų sinagogų Lietuvoje. Pastatas yra pastatytas iš raudonų plytų ir turi dvi aukštus. Šis pastatas yra vienas iš geriausiai išsaugotų žydų gyvenimo centrų Lietuvoje.

EN

This building is a Jewish synagogue, which was built in 1864. It is one of the oldest and best preserved synagogues in Lithuania. The building is made of red bricks and has two floors. This building is one of the best preserved Jewish life centers in Lithuania.

DAUGIAU INFORMACIJOS

Adresas: Merkine, Lietuva
 Telefonas: +370 31 234 567
 Elektroninis paštas: info@merkine.lt

LAISVĖS VEIKIMŲ KALENDARIUS

1864	1871	1879	1784	1811-1816	1847	1888	1941
1839	1816	1765	1791	1822	1845	1901	

ŠIS TALMUDO TOROS PASTATAS PASTATYTAS 1923 METAIS
IŠEIVIO IŠ MERKINĖS ŽYDŲ FILANTROPO, ARCHITEKTO,
JAV VISUOMENĖS VEIKĖJO HARIO FIŠELJO (1865-1948) LEŠOMIS

MERKINĖS ŽYDŲ BENDRUOMENĖ SUNAIKINTA
1941 METŲ RUGSĖJO 10 DIENĄ

THIS TALMUD TORAH BUILDING WAS CREATED IN 1923
BY EMIGRANT FROM MERKINĖ, A JEWISH PHILANTHROPIST,
ARCHITECT, US PUBLIC FIGURE HARRY FISCHEL (1865-1948)

MERKINĖ'S JEWISH COMMUNITY WAS MURDERED
ON SEPTEMBER 10, 1941

בניין תלמוד תורה זה הוקם בשנת 1923 על ידי איש ציבור אמריקני
הארי פישר (1865-1948) - מהגר מברוקלין, פילנתרופ יהודי ואדריכל.

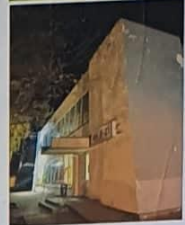
הקהילה היהודית של מרקיןנה הושמדה ב - 10 בספטמבר 1941

Ieškanti, kurianti, randanti / jaunoji Merkinė

„Merkinėje, kaip pasakoje“

Teigiamā

Neigiamā

Žaidimo metu jaunimas buvo kviečiamas sukurti dvi fotografijas. Vienoje užfiksuota tai, ką Merkinėje jie vertina teigiamai, o kitoje – ką vertina neigiamai. Šiuo žaidimu siekiama iš arčiau išgirsti miestelio jaunimo balsą ir įtraukti jį į teigiamo pokyčio kūrybą.

- Dalyviai / Merkinės V.Krėvės gimnazijos vyresniųjų klasių moksleiviai
- Organizatoriai / Merkinės kultūros centras Vėj Baltis Kreida Asociacija Eurobug Lietuva
- Remėjai / Varenos savivaldybės administracija Džiūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija
- Kuratorius / Algimantas Rokas Čerminuskas

Keičiama instaliacijos skirta erdvė prie Merkinės kultūros centro

Autorystė Algimanto ir Vytauto Černiauskų

IVg tragedija „Skirgaila“

- valdovo ir žmogaus tragedija,
- gyvenimas tarp dviejų pasaulių,
- kas yra altruizmas, pasiaukojimas, dėl ko verta aukotis;
- kodėl taip sunku išsaugoti valstybingumą, iškilus išorės pavojui ir viduje nerandant sutarimo;
- humanizmo pamoka, kurią Skurdulis duoda savo valdovui: „svarbiausias gyvenimo uždavinys – išgyventi amžių taip, kad savo darbais nenuskriaustai kitų ir nepriverstai jų kentėti“ (Krėvė, II, 1982, 537).